

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ühiskonnateaduste instituut

Mari-Liis Tori

Kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamiseks perevägivalla eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Judit Strömpl, PhD
Juhendaja allkiri: _____

Tartu 2014

Abstract

Professional training for probation officers to work with people who are directed to probation for family violence *by Mari-Liis Tori.*

A survey with probation officers was carried out among all the probation officers in criminal justice system all over Estonia.

Current final work will try to find answers to the following questions:

1. How do probation officers evaluate their own competence to work with people who have been sent to probation for family violence?
2. Do the probation officers have a sufficient professional training to work with people who have been sent to probation for family violence?
3. Do the probation officers need additional training in relation to the specifics of their job?

The purpose of the current final work is to get an overview of the nature of the probation officers professional training to work with people who are directed to probation for family violence. The work was carried out as the pilot study and one of the purpose of the thesis is also to test the questionnaire.

The work consists of four parts. The first theoretical part provides an overview of family violence related key concepts and theoretical approaches to the nature of probation and probation officers profession. The second part of the study is describing the methodology of the thesis. The third part is an analysis and discussion. The thesis is ended by the summary.

Keywords: family violence, probation, probation officer's professional training

Sisukord

Abstract	2
Sisukord.....	3
Sissejuhatus	4
1. Kirjanduse ülevaade ja probleemi seade	5
1.1 Mõisted	5
1.2 Perevägivalda seletavad teooriad	7
1.4 Kriminaalhooldussüsteem ja vägivaldlatseja	10
1.4.1. Kriminaalhoolduse eesmärk ja kriminaalhooldusametniku professioon	10
1.4.2 Kriminaalhoolduse vajalikkusest tööks perevägivaldlatsejaga.....	12
1.4.2 Kriminaalhoolduse õiguslik regulatsioon seoses perevägivaldaga.....	13
1.4.3 Töö perevägivaldlatsejaga ja erinevad programmid	14
1.4.4 Probleemi seade	16
2. Metoodika	17
2.1 Uurimismeetod	17
2.3 Andmekogumismeetod	18
2.4 Valim	19
3. Uurimistulemused ja arutelu	19
Kokkuvõte	27
Kasutatud kirjandus	29
Lisa 1	32

Sissejuhatus

Perevägivalda on hakatud järjest enam pidama tõsiseks sotsiaalseks probleemiks meie ühiskonnas. See on tõsine sotsiaalne probleem, kuna mõjutab peale vägivalda osapoolte ka teisi perekonnaliikmeid. Vägivalla peatamiseks on erinevaid meetodeid, üheks osaks on ohvri abistamine, millest üksi ei piisa. Vägivallatsükli peatamiseks on oluline töö vägivaldsete inimestega. Eestis on arenenud võrgustik, mis tegeleb ohvritega ja on hakatud tegema tööd ka vägivallatsejatega.

Vägivald on eksisteerinud nii kaua kui on inimesed, selle abil on pandud paika seisust hierarhias, selgitatud välja tugevaimad, vägivald on vahendiks saavutada võimu kellegi üle. Antud töö keskendub perevägivaldale. Seoses perevägivalda temaatikaga on Eestis viidud läbi erinevaid uuringuid: Jana Elkeni magistr töö „Lähisuhtes vägivalda kasutanud isikute tõlgendused suhte arengust, vägivalla põhjustest ja sekkumisest“. Uuringuid on ka järgmistel teemadel: „Vägivald lähisuhtes: selle põhjused ja võimalikud lahendused“ (Allaste ja Võõbus, 2008), „Naistevastane vägivald paarisuhtes ja töökohal“ (Soo ja Laas, 2009), „Vägivald paarisuhtes- müüdid ja tegelikkus“ (Paats, 2010), „Paarisuhtevägivald Eestis- levik ja tagajärjed“ (Soo, 2010), „Perevägivalda levikut soodustavad riskid ja perevägivalda ulatus praktikute hinnangutes“ (Linno, Soo, Strömpl, 2011). Kriminaalhooldusametnike erialase ettevalmistuse kohta ei ole Eestis siiani midagi teada. Sellest tulenevalt on käesoleva töö eesmärk saada ülevaade, milline on kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamiseks perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Töös uuritakse lähemalt, kas kriminaalhooldustöötajad on saanud piisava ettevalmistuse töötamiseks perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Uuritakse ka kas kriminaalhooldustöötajad vajavad seoses oma töö spetsiifikaga täiendavaid koolitusi ning kuidas hindavad kriminaalhooldusametnikud enda pädevust töötamiseks perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Töös kasutatakse pilootuuringut ja seega on üheks eesmärgiks ka testida küsimustikku.

Töö koosneb neljast osast. Bakalaureusetöö esimene teoreetiline osa annab ülevaate perevägivalda teemaga seotud olulisematest mõistetest ja teoreetilistest käsitlustest, kriminaalhooldustöö olemusest ja kriminaalhooldusametnikku professionist. Töö teises osas on kirjeldatud uurimuse metoodikat. Kolmandas osas on analüüs ja arutelu koos. Töö lõpetab kokkuvõtte.

1. Kirjanduse ülevaade ja probleemi seade

1.1 Mõisted

Maaailma Tervishoiu Organisatsioon (WHO 2002) on määratlenud vägivallana füüsilise jõu ja sunni tahtliku kasutamise või sellega ähvardamise, mis võib olla suunatud nii inimese enda, teise isiku, grupi või kogukonna vastu ning mille tulemuseks võivad olla kehavigastused, surm, psühholoogiline kahju, arenguhäired või vabadusest ilmajätmine.

Sagedaseks vägivallaliigiks on perevägivald, milleks võib pidada igasugust füüsilist, seksuaalset ja psühholoogilist vägivalla akti, mis leiab aset perekonnas või koduseinte vahel. Perevägivald võib toimuda, kas praeguste või endiste abikaasade või partnerite vahel, olenemata sellest, kas elatakse koos või on elatud koos samas elukohas (Euroopa Nõukogu 2011). Perevägivalla tüüpideks on praeguste/endiste abikaasade/elukaaslaste väärkohtlemine ehk paarisuhtevägivald, laste väärkohtlemine, vägivald (vana)vanemate suhtes, õdede-vendade omavaheline vägivald (Linno, Soo, Strömpl 2011).

Paarisuhe viitab konkreetselt partneritele, kes määratlevad ennast paarina või on olnud paar. Paarisuhtevägivald on termin, mis viitab emotsionaalsele väärkohtlemisele, hirmutamisele, seksuaalsele väärkohtlemisele, ning sunnile partnerit olema vägivallatsejast majanduslikult sõltuv. Paarisuhtevägivald võib toimuda nii praeguse või ka endise abikaasa/ elukaaslase, poiss-sõbra või tüdruksõbra vahel (Mansley 2009).

Lastevastane vägivald on laste füüsiline ja emotsionaalne väärkohtlemine, seksuaalne kuritarvitamine, hooletusse jätmine ja hooletu kohtlemine ning ka laste ärieesmärgil ärakasutamine (Butchart, Harvey 2006).

Vanemate väärkohtlemisena võib käsitleda alaealiste või täiskasvanud laste poolt toime pandud vaimset, füüsilist, seksuaalset vägivalda, majanduslikku ekspluateerimist või mitte toimetulevate vanemate hoolitusse jätmist või hülgamist (Linno, Soo, Strömpl 2011).

Kuigi vägivalla all võivad kannatada nii naised, mehed, lapsed, on kõige sagedamini esinev vägivalla vorm, kus mees kasutab vägivalda oma naissoost pereliikmete vastu, peamistelt abikaasa või elukaaslase vastu (Heise, Garcia-Moreno 2002:89). Naistevastane vägivald rikub

naiste inimõigusi, naistevastane vägivald on igasugune naiste vastu suunatud vägivalla akt, mille tulemusena või võimaliku tulemusena tekitatakse naisele füüsilisi, seksuaalseid, psühholoogilisi või majanduslikke kahjusid või kannatusi, sealhulgas selliste aktidega ähvardamist, sundi või omavolilist vabadusevõtmine avalikus või eraelus (Euroopa Nõukogu 2011).

Vaimset vägivalda võib esineda väga erinevate vormidena, näiteks verbaalne-, psühholoogiline-, majanduslik- ja sotsiaalne vägivald. Vägivallatsejad võivad kasutada ohvri peal erinevaid tehnikaid alates psühholoogilisest survest ning jõhkrast sõimust kuni majanduslike piirangute seadmise ja sotsiaalse isolatsioonini. Manipuleerimine ja kontrollimine võib jääda ohvrile märkamatuks, see aga tähendab tema mõtete, tunnete ja käitumise suunamist ning juhtimist (Kase 2004). Vaimset vägivalda on ka raske märgata, kuna see on enamasti varjatud ning vaimse vägivalla tagajärjed ei ilmne füüsiliste märkidena ohvri kehal. Sellepärast on seda raskem tõestada.

Füüsiline vägivald võib kujutada endast kinnihoidmist, rusikahoope kuid ka tõsisemaid füüsilise vägivalla akte nagu kägistamine ning mitmesuguste relvade kasutamine ja roimade toimepanemine. Vigastusteks võivad olla sinikad, muhud, muljumishaavad kuid ka püsivad kahjustused, nagu kuulmis-, nägemise- või liikumisvõime kaotamine (Kase 2004).

Seksuaalvägivald on ükskõik milline püüe saavutada seksuaalakti, mis on soovimatu ja vastu tahtmist, mida isik sõltumata ohvri soost, mis tahes olukorras ei soovi (Butchart, Garcia-Moreno, Mikton, 2010). Seksuaalne vägivald on ka igasugune ohvri soovimatu puudutamine ja tähelepanu osutamine (Kase 2004).

Igasugune vägivald inimeste vahel on suhe, mille käigus nad omastavad endale ja teistele teatud rolle. Bancroft (2007) on defineerinud vägivallatsejat kui isikut, kes kasutab paarisuhtes sundiva kontrolli mudelit, millele lisandub üks või mitu hirmutava füüsilise vägivalla, seksuaalse vägivalla või tõsiselt võetava füüsilise vägivallaga ähvardamise akti. See kontrolli ja hirmutamise mudel võib olla valdavalt psühholoogiline, majanduslik või seksuaalne või põhineda füüsilise vägivalla kasutamisel.

Karistusseadustikus eraldi perevägivalda kuriteokoosseis puudub. Vägivallakuritegudena on kriminaalkorras karistatav: ähvardamine, kehaline väärkohtlemine ja piinamine. Paragrahv 120 ähvardamine kuulub vaimse vägivalda alla, mis hõlmab ähvardamist tapmisega, tervisekahjustuste tekitamisega, vara hävitamisega või rikkumisega ning selle eest on võimalik rakendada rahalist karistust või kuni ühe aastast vangistust. Järgnevad paragrahvid 121 ja 122 kuuluvad füüsilise vägivalda alla. Paragrahv 121 järgi saab kehalise väärkohtlemise eest karistada rahalise trahviga või kuni kolme aastase karistusega ning paragrahv 122 järgi on võimalik piinamise eest, mis hõlmab endas järjepideva või suure valu põhjustamist kehalise väärkohtlemise kaudu, karistada vägivallatsejat rahalise trahvi või kuni viieaastase vangistusega.

1.2 Perevägivalda seletavad teooriad

Erinevatel aegadel on erinevad autorid vägivalda seletamisele lähenenud erinevatest seisukohtadest ja seega täna on meil mitmed seletused sellele fenomenile. Järgnevalt on toodud erinevaid vägivalda seletavaid teooriaid ja lähenemisi.

20ndenda sajandi algul püüti vägivaldset käitumist seletada kromosoomiteooria ja testosterooni teooriaga. Meeste normaalne kromosoomide kombinatsioon on XY. Patoloogia XYY esineb suhtega 1:700, sellise patoloogilise kombinatsiooni esinemisel arvatakse, et see põhjustab kõrgema agressiivsus. See teooria aga ei põhjenda naistevastast agressiivsust. Testosterooni teooria põhjendab meeste agressiivsust suurema testosterooni hulgaga veres, kuid samuti nagu kromosoomiteooria puhul ei põhjenda see naistevastast agressiivsust, kuna kõik mehed ei ole vägivaldsed (Kase 2004). Leiti, et vanglas on rohkem XYY kromosoomikomplektiga inimesi ning järeldati, et XYY kromosoomikomplektiga inimesed on agressiivsemad. Witkin (1976) tegi katse, milles testis 4558 meest, katse ei andnud tõendeid, et XYY kromosoomikomplektiga isikud oleksid teistest agressiivsemad.

20nda sajandi keskpaiku püüdsid Dollard ja Miller (1953) põhjendada vägivalda frustratsiooni-agressiivsuse teooriaga, Nad leidsid, et agressiivsus pole vaid instinkt, vaid seostub ka teatud sotsiaalsete faktoritega. Agressiivne käitumine tekib vaid sellistel tingimustel, et inimesel tekib frustratsioon. Frustratsioon tekib siis kui teatud tingimused takistavad inimesel eesmärkideni jõudmist, see eelneb Dollard'i ja Miller'i arvates

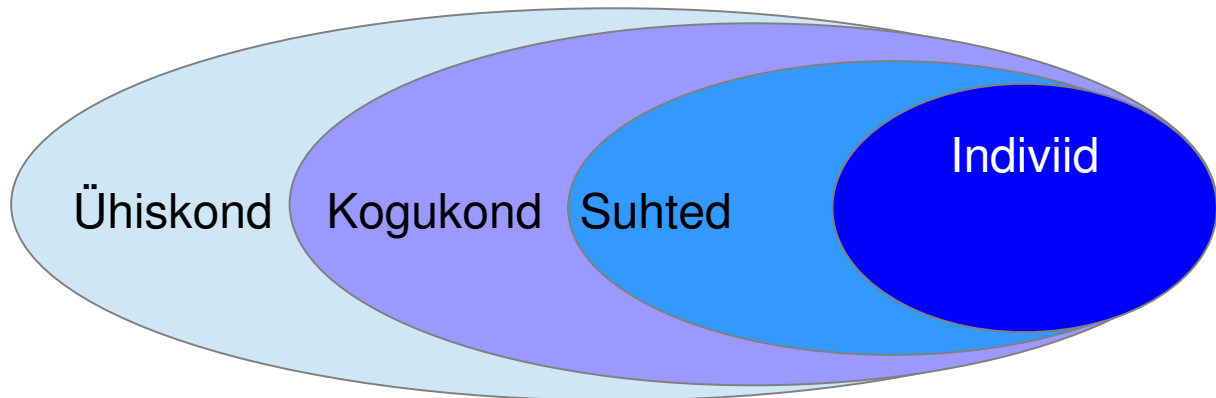
agressiivsusele. Frustratsioon tekib ka siis, kui kellegi poolt tajutakse takistust ettekavatsetuna. Mida lähemal ollakse eesmärgi saavutamisele, seda tõenäolisem on see, et tekib agressiivne käitumine. Hiljem Berkowitz (1962) uuris seda teooriat ja ütles, et agressiivne käitumine tekib vaid siis, kui inimesel tekivad negatiivsed tunded. Kui frustratsioon toob kaasa negatiivsed tunded nagu kurbus, depressioon, viha, ärritus. Agressioon on ahelreaktsioon.

Õpitud käitumise teooria põhjendab vägivaldset käitumist kui keskkonnas õpitud käitumine. Teooria kohaselt inimesed õpivad mudelite kaudu teisi jälgides. Bandura (1977) seletas agressiivset käitumist tuginedes oma eksperimentidele, et agressiivne käitumine õpitakse modelleerimise ehk jäljendamise teel. Ta korraldas eksperimente, esimene Bobo nuku eksperimendi 1961. aastal, kus näidati lastele agressiivse sisuga filmi, milles nägid lapsed, kuidas modell lõi suurt nukku käte ja jalgadega, ning kui nad lubati hiljem samasse mänguruumi mängima, olid lapsed nukku vastu samuti agressiivsed, kuigi neil keelati nukku puutuda. Selle teooria järgi arvatakse ka kui laps on tunnistajaks vanemate vahel toimuvale vägivaldale või ise kogunud vägivalda, siis on ka ta hiljem täiskasvanueas vägivaldne. See idee ei pea, aga paika, kuna kõik, kes lapsepõlves on kogunud või olnud tunnistajaks vägivaldale, ei ole ise hiljem täiskasvanuna vägivaldsed (Cunningham 1998).

Kaasaaegsam ökoloogiline lähenemine, mida tutvustati 1970ndatel ja mida kasutab ka vägivalda seletamiseks Maailma Terviseorganisatsioon (World Health Organization), leiab et ükski tegur ei suuda seletada, miks mõned inividid käituvad vägivaldselt teiste suhtes või miks vägivald on mõnes ühiskonnas laiemalt levinud probleem kui teistes. Ökoloogiline lähenemine seletab, et vägivald tekib indiviidide keerukast koosmõjust, suhetest, sotsiaalsetest, kultuurilistest ja keskkonnateguritest. Ökoloogiline lähenemine aitab mõista vägivalda mitmekülgset olemust, tuues välja neli taset. Esimene tase ökoloogilise lähenemisviisi juures on indiviidi tase. Selle taseme juures püütakse välja selgitada iseloomumadusi indiviidil, mis suurendavad tõenäosust olla vägivaldne. Teiseks tasemeks on suhted, selles teemas uuritakse sotsiaalseid suhteid eakaaslaste, perekonnaliikmete ja partnerite vahel. Järgmine kolmas tase on kogukond. Kolmas tasand sisaldab erinevaid aspekte ja sotsiaalseid struktuure ühiskonnast, mis mõjutavad perekonna ja inividid toimimist, nt töökoht, naabruskond, kool, individuaalsed toetusvõrgustikud (sõbrad, sugulased), sotsiaalmajanduslik staatus, sotsiaalteenused. Neljas ja viimane tase on ühiskond, selles tasemes uuritakse suuremaid sotsiaalseid tegureid, mis mõjutavad vägivalda määra. Siia

kuulub näiteks ühiskonnas või kultuuris üldiselt levinud hoiakud ja normid, näiteks aktsepteeritavad vanemluse ja laste karistamise viisid, konflikti lahendamise viisid või hoiakud vägivalda üldiselt (Dahlberg, Krug 2002).

Joonis 1. Ökoloogiline mudel vägivalda mõistmiseks.(Dahlberg, Krug 2002)

Üks kõige tuntumaid teooriaid vägivalda seletamiseks on feministlik teooria. Vastavalt feministlikule vaatele koduvägivald intiimsuhetes peegeldab ühiskonna patriarhaalset organisatsiooni, kus mehed mängivad domineerivat rolli enamustes sotsiaalsetes institutsioonides. Koos verbaalse, emotsionaalse ja majandusliku kuritarvitamisega, vägivald on mehele vahend, et säilitada võimu, kui nende ülekaal võib olla ohus. Majanduslikud tegurid on jätnud naised sõltuma meestest ja ei suudeta põgeneda meeste vägivaldse käitumise eest. Meeste tugevam füüsiline jõud võimaldab neil domineerida naise üle vägivalda kaudu (Healey, Smith 1998). Feministliku teooriat on kritiseeritud, kuna see lähtub ainult naiste kogemustest ning näeb vägivallatsetajana ainult mehi.

1.4 Kriminaalhooldussüsteem ja vägivaldlatseja

1.4.1. Kriminaalhoolduse eesmärk ja kriminaalhooldusametniku professioon

Kriminaalhooldus on suhteliselt uus nähtus. Alguse sai kriminaalhooldus Ameerika Ühendriikidest, Bostonist, Massachusetts osariigist 1840. aastal, kus kingsepast ja karskusadvokaadist John Augustus muretses, et alkohoolikud ja kodutud inimesed pannakse vangi mitte õigetel põhjustel (Mizrahi 2008). Ta palus kohtul vabastada sellised seaduserikkujad ja lubas vastutasuks aidata neil leida töö ja muuta nende harjumusi. Augustus aitas selle teenusega sadu inimesi Bostoni piirkonnas. Tema pingutusi märkasid ka teised kogukonnad ja kohtud. 1878. aastal Massachusetts osariigist sai esimene, kes töötas välja kriminaalhooldusseaduse ja hakati maksma palka kriminaalhooldustöötajatele. 1925. aastaks oli kriminaalhooldusseadus autoriseeritud kõikides Ameerika ühendriikides (Mizrahi 2008).

Taasiseseisvunud Eestis võeti vastu kriminaalhooldusseadus 1997. aastal ja kriminaalhooldusosakond alustas tööd maist 1998. Hetkel töötab Eestis ligi kakssada kriminaalhooldusametniku. Tallinna, Tartu ja Viru vangla juurde kuuluvad kriminaalhooldusosakonnad jagunevad piirkondadeks või spetsialiseerunud talitusteks (Kriminaalhooldus).

Kriminaalhoolduse põhieesmärk on muuta ühiskond turvalisemaks, rakendades alternatiive vangistusele. Kui kurjategijad ei ole otseselt ohtlikud ühiskonnale, siis võib nad jätta vabadusse, kui lisaks järelvalvele, tehakse tööd tema kuritegeliku käitumise muutmist seadusekuulekaks. Kriminaalhooldus koosneb siis nii järelvalvest kui ka taasühiskonnastavaist tegevustest. Selle eesmärgiks on, et need meetmed aitavad vähendada korduvkuritegevust ja seeläbi suurendada ühiskonna turvalisust (Kriminaalhooldus).

Kriminaalhoolduse eesmärk on sätestatud Kriminaalhooldusseaduse paragrahv 1: „Kriminaalhoolduse käigus valvatakse kriminaalhooldusaluse käitumise ja temale kohtu või prokuröri poolt pandud kohustuste täitmise järele ning soodustatakse kriminaalhooldusaluse sotsiaalset kohanemist eesmärgiga mõjutada teda hoiduma kuritegude toimepanemisest.“

Kriminaalhoolduse peamine ülesanne aidata kaasa kuritegevuse vähendamisele.

Siinkohal on möödapääsmatu mõista, et õiguskaitstesüsteem ei ole ainus kuritegevuse ja kuritegude põhjuste mõjutaja. Demograafilised trendid, hoiakud kuritegevusse ja

kurjategijatesse, peresuhted, elutingimused, sotsiaalne turvalisus, üldine ühiskonna arengutase ja mitmed teised olulised asjaolud mängivad kuritegevuse tasemes ja ühiskonna turvalisuse määras suurt rolli (Kriminaalhoolduse standardid).

Samas on võimalik mõjutada kuritegevuse taset efektiivselt ainult siis, kui kõik asjaosalised ja ametiasutused teevad kõik endast sõltuva. See seab suured ootused kriminaalhooldusametnike tegevusele ja tehtava töö tulemustele (Kriminaalhoolduse standardid).

Kriminaalhoolduse peamiseks ülesandeks on kohtu/prokuratuuri poolt kriminaalhooldusalustele määratud karistuste elluviimine. Selle ülesande täitmiseks kriminaalhooldus:

a) tagab sellise kontrolli, mis on vajalik kriminaalhoolduse elluviimiseks ning ühiskonna turvalisuse kaitsmiseks ning b) toetab ja motiveerib õigusrikkujat elama õiguskaualekalt juhendades ning abistades õiguskaualekaks käitumiseks vajalikku isiksuslikku, sotsiaalset, kutselist ja hariduslikku arengut.

Need kaks tegevussuunda on omavahel tihedalt seotud. Tegevuse ja toimingute planeerimisel ning täideviimisel ei tohi reeglina eelistada ülekaalukalt ühte teisele, kuid kriminaalhooldusaluse poolne katseaja reeglitest kinnipidamine on esmaseks eelduseks katseaja positiivsele kulgemisele (Kriminaalhoolduse standardid).

Kriminaalhooldusametnikuks loetakse vanglas teenistuses oleva riigiametnikku, kes täidab kriminaalhoolduse ülesandeid (Kriminaalhoolduse standardid). Kriminaalhooldusametnik peab selgitama välja, kas kriminaalhooldusalune võib panna uuesti toime kuriteo, ametnikult tuleb kavandada ja ellu viia koos hooldusalusega tegevused, mis aitavad vältida uue kuriteo toimepanemist ning soodustavad süüdimõistetud iseseisvust ja seadusekuulekat käitumist.

Kriminaalhooldusametnike erialaseks hariduseks loetakse sotsiaaltöö kõrgharidust või rakenduskõrgharidust. Kriminaalhooldusametnikus võib saada ka sotsiaaltööle lähedase haridusega nagu psühholoogia-, õigus- või pedagoogika haridusega. Kvalifikatsiooninõuete järgi ei pea kriminaalhooldusametnikul olema erialast haridust kui asuti tööle enne 01.05.2004.

1.4.2 Kriminaalhoolduse vajalikkusest tööks perevägivallatsejaga

Praktika on näidanud, et karmi karistuspoliitikaga ei lõppe vägivalla kuriteod, lisaks vangistusele on olulisel kohal kriminaalhooldus. Vabadusekaotust tuleks vaadata kui viimast meetet, mida kasutada. Vangistus tuleks rakendada kui kuritöö raskusaste on liiga suur ja kui teistest karistusviisidest ei aita. Perevägivalla puhul vangipanek tähendab, et üks sissetulek perest kaob ära ja perel võib majanduslikult toimetulek olla väga raske (Sepp 2009).

Perevägivald on levinud sotsiaalne probleem, kuid ka varjatud probleem. Ametlik statistika ei kajasta tõelisi numbreid, kuna tihtipeale ollakse oma vägivaldsest partnerist majanduslikult ja emotsionaalselt sõltuvuses ning paljud juhtumid ei jõuagi politseini. Võib olla, et vägivallatseja on pere ainus leivateenija ning peres on kasvamas väikelapsed, kelle kõrvalt pole võimalik tööle asuda, mis selgitab ohvrite süüdistuse esitamata jätmist (Sepp 2009).

Kriminaalhoolduse käigus osalevad hooldusalused erinevates programmides, tegelevad oma sõltuvusprobleemidega, käitumismustrite muutmisega, mille läbi püütakse muutuda vägivallavabaks. Kohus võib määrata kriminaalhooldusel olevale isikule kohustused, mida hooldusalune peab täitma. Kohus võib keelata hooldusalusel mitte tarvitada alkoholi ja narkootikume; mitte omada, kandma ja kasutama relva; mitte viibima kohtu poolt määratud paikades ja mitte suhtlema kohtu poolt määratud isikutega; lisaks täitma ülalpidamiskohustust ning kohus võib suunata hooldusaluse osalema sotsiaalprogrammides ja alluma ettenähtud ravile, kui on selleks varem nõusoleku andnud. Kui kohus ei ole hooldusalust suunanud sotsiaalprogrammi, siis selleks on ka õigus kriminaalhooldusametnikul (Kase 2006). Selline lähenemine perevägivallaga eest karistamisel on tulemuslikum kui vägivallatseja pelgalt vangi saatmine. 2010. aastal tingimisi vangistusega karistatud isikut kuulati aasta jooksul pärast kohtuotsust uues kuriteos kahtlustatavana üle 17%, Tingimisi vangistus on kohtu poolt määratud karistusliikidest kõige levinum- perevägivalla asjades määratakse igale teisele süüdimõistetule. Kõige kõrgem on ühe aasta retsidiivsus nende isikute puhul, kes vabanevad reaalsest vangistusest, sh ka šokivangistusest, neist pani aasta jooksul uue kuriteo toime iga neljas vabanenu (Salla, Surva 2012).

1.4.2 Kriminaalhoolduse õiguslik regulatsioon seoses perevägivaldaga

2012. aastal registreeriti 2231 perevägivaldajuhtumit. Kõigist kuritegudest moodustab perevägivald hinnanguliselt 5,5%, vägivaldakuritegudest 28%. Perevägivaldajuhtumite seas on esimesel kohal kehaline väärkohtlemine, kõigist perevägivaldajuhtumitest on seda 80% ning kõigist väärkohtlemise juhtumitest 34 %. 2011. aastal olid need arvud vastavalt 78% ja 31%. Kehalise väärkohtlemise juhtumeid oli 2011. aastaga võrreldes 11 % rohkem ja pereliikmete või elukaaslaste vahel toimunud kehaline väärkohtlemine oli võrreldes aasta varasemaga 19% suurem. Ühelt poolt näitab see perevägivaldajuhtumite kasvu, kuid tegelikult võib see olla ka suurenenud teatamisest, mis on seotud suurema teadlikkusega antud teemast. Ülekaalus perevägivaldajuhtumite puhul oli elukaaslaste või endiste elukaaslaste vägivald (43%), sellele järgnes vägivald laste ja teiste pereliikmete vahel (31%) ja abikaasade/ eksabikaasade vaheline vägivald (27%). Perevägivald süüdistatavaile määras 2012. aastal kohus rahalise karistuse 14% juhtudest, Reaalset vangistust kandis 13%, üldkasulikule tööle määrati 20% ning ülejäänud 53% asusid oma karistust kandma tingimisi (Surva 2011).

Perevägivaldasejad saadetakse kriminaalhooldusele kohtu poolt, mis tähendab, et tegemist on sundklientidega, kes ei pruugi oma seadusevastast käitumist valeks pidadagi, ega leia, et neil on probleem, millele tuleks otsida abi.

Kõigepealt alustatakse kriminaalhooldust isiku varasema kuritegelikku käitumismustri hindamisega, et saada teada, kui suur on uue kuriteo toimepanemise oht. Vaadatakse kas isik on ohtlik endale ja teistele. Uuritakse millised sotsiaalmajanduslikud näitajad on vallandanud kliendis kuritegeliku käitumise ja millised nendest näitajatest võiksid olla kriminaalhoolduse töö olulised ressursid, millega tekitada kliendis soovi muutuda (Kask 2006).

Näiteks kui klient on vägivaldne ainult alkoholihoobes, siis tuleb hooldusalusel seadusekuulekuse tagamiseks loobuda alkoholist. Töös hoolealusega võivad ilmned probleemid, mille puhul kriminaalhooldaja ei saa abiks olla. Sellisel juhul tuleks hooldusalusele teada anda, milliselt spetsialistilt ta neis küsimustes abi saab. Ilma kliendi loata ei ole aga eetilise kriminaalhooldajal pöörduda teise spetsialisti poolt välja arvatud kui klient on ohtlik teistele ja iseendale (Kask 2006).

Hindamisele järgneb töömeetodi valimine, kus tuleb kriminaalhooldusametnikul vastu võtta

ostus, kas tööd tehakse juhtumitööna või juhtumikorraldusliku tööna. Esimesel juhul on nõustaja rollis kriminaalhooldaja ise ning teisel juhtumil koordineerija, kes teeb tööd teiste sotsiaalasutustega. Otstarbekas on ka otsustada, milline tööviis valitakse, kas individuaalne või grupitöö. Suunamine teiste spetsialistide poole on vajalik kui on selgepiiriline probleem, mis väljub kriminaalhooldusametniku pädevusse piiridest, kui on tegemist multiprobleemse hooldusalusega ja kui on spetsiifiline teraapilise nõustamisvajadus (Kask 2006).

Kriminaalhooldusseadus paragrahv 30 näeb ette, et kriminaalhoolduse juhtumite puhul tuleb teha vahekokkuvõtteid vähemalt iga kuue kuu tagant. Ametnik peab kordama kriminogeensusriski hindamist, peab hankima partneritelt ja teenuseosutajatelt tagasisidet, kontrollima kliendi võimalikke seaduserikkumisi ja analüüsima hoolduskavas püstitatud eesmärkideni jõudmist. Vaheanalüüsi tulemina koostatakse korraline ettekanne, mida võib kohtus vaja minna. Sellest selgub ka olukord, kas on vaja koostada uus hoolduskava (Kask 2006).

Katseaja lõpus hindab ametnik riske, kas eesmärk on täidetud. Katseaja lõpetamisel teeb ametnik analoogseid tegevusi kui vaheanalüüsi tehes. Lõpetamise ettekandes peab kriminaalhooldusametnik hindama kogu katseajal toimunut (Kask 2006).

1.4.3 Töö perevägivaldajaga ja erinevad programmid

Perevägivalda leviku üheks põhjuseks on vähene tegelemine vägivaldajatega, mis on vajalik, et muuta nende käitumist ja hoida neid eemal uute vägivaldaaktide kordasaatmisest. Mitmete riikide praktikas on ühe perevägivaldavastase meetmena loodud vägivaldajatele tugigrupid, mille eesmärgiks on ära hoida uusi vägivaldajuhtumeid (Vägivalda vähendamise arengukava 2010).

Vägivaldajatele mõeldud programmid ei peata üksinda vägivalda, siiski on tähtis osa ka karistusel. Arest, kinnipidamine, kriminaalhooldus annab teo tõsidusest aimu ka vägivaldajatele. Vägivaldajatele mõeldud programm üksi ei muuda vägivaldajate käitumist, vaja on ka koostööd kriminaalõiguse süsteemiga (Healey, Smith, 1998). Eestis määratakse paarisuhtes vägivalda kasutanud süüdimõistetud inimesele kriminaalhooldusametnik.

Tulenevalt perevägivalda kuritegude raskusastmest on enam levinud kohtulikus karistuseks selliste kuritegude puhul tingimisi karistus, kus isik allutatakse kriminaalhooldusele. Kriminaalhoolduse (ja ennetähtaegselt vabanemise) eelis on see, et riigil on võimalik kurjategijatel „silma peal hoida“ ning neid mõjutada sotsiaalprogrammide kaudu (Kriminaalpoliitika arengusuunad).

Kohustus osaleda sotsiaalabiprogrammis karistusseadustiku paragrahv 75 sätestab, et kohus võib kuriteo toimepanemise asjaolusid ning süüdimõistetud isikut arvestades määrata süüdimõistetule kohustuse käitumiskontrolli ajal osaleda sotsiaalabiprogrammis. Sotsiaalabiprogrammi kaudu toimub süüdimõistetud isiku psühhosotsiaalne abistamine ja tema käitumise korrigeerimine. Kui kohus ei ole sellist kohustust süüdimõistetule pannud, saab sellekohase ettepaneku võiks välja tuua. Otsuse sotsiaalabiprogrammi valiku üle langetab kriminaalhooldusale nimetatud konkreetne kriminaalhooldaja. Kriminaalhooldusseadus paragrahv 27 järgi hindab kriminaalhooldaja pärast kohtuotsuse jõustumist kriminaalhooldusale kriminogeenseid riske ning koostab neist lähtudes kriminaalhooldusale osalusel kohtuotsuses märgitud kohustuste täitmise ja kriminaalhoolduse läbiviimise kava.

2006. aastal tehti esmakordselt Eestis psühholoog Velda Veia eestvedamisel MTÜ Vägivallast Vabaks poolt esimene paarisuhtes vägivalda tarvitanud meestele suunatud programm: „Rehabilitatsiooni-tugigrupp pere- ja suhtevägivalda kuriteo sooritanud inimestele“. Programmis osalesid mehed, kes olid kohtu poolt kriminaalhoolduse kaasabil sinna suunatud ja vägivallateos süüdi mõistetud (Veia, 2009).

Alates 2011. aastast viiakse läbi „Pere- ja paarisuhte vägivalla vähendamine“ programmi, mis on mõeldud lähisuhtevägivalda eest süüdi mõistetud isikutele. Programmi eesmärk on panna süüdlast mõtlema tekitatud kahjudele ning õpetada seadma oma tegevustele eesmärgi, et kasvatada enda ja oma lähedaste turvalisust. Antud programmi on välja töötatud vanglateenistuses. Lisaks sellele on kriminaalhooldusel viibival hooldusale võimalik osaleda viha juhtimise treeningus ja agressiivsuse asendamise treeningus. (Sotsiaalse rehabilitatsiooni programmid õigusrikkujatele)

Enamik vägivallatsejatega töötavaid programme soovib jõuda tulemuseni, kus vägivallatseja

võtab vastutuse oma tegude eest. Eesmärgiks on vägivallatseja panna aru saama vägivalda aktidest, mis ta toime on pannud ning seeläbi suurendada tema teadlikkust, mis on vägivaldne käitumine. Kognitiiv- käitumuslikud tehnikad on üks võimalus pakkuda vägivallatsejatele erinevaid vahendeid ja oskusi, et vägivallatseja saaks aru, et kui ta on vägivaldne siis see ei ole kontrollimatu vihapurse vaid käitumismustrid, mida ta saab muuta. (Healey, Smith, 1998)

1.4.4 Probleemi seade

Eestis räägitakse palju vägivallast, ametlik statistika peegeldab vägivalda juhtumeid ebapiisavalt ja politseistatistika kajastab vaid ühte osa vägivallast. Perevägivald on tõsine sotsiaalne probleem mitmel põhjusel. Vägi- vald ei mõjuta mitte üksnes vägivalda osapooli – kannatanut ja toimepanijat - vaid ka teisi pereliikmeid. Vanemate vaheline vägi- vald avaldab seda pealt näinud lastele tõsist psühholoogilist mõju, kujundades neis arusaamu peresuhetest ja soorollidest ning luues niiviisi soodsa pinnase vägivallamustri edasikandumiseks põlvest põlve (Soo 2010).

Lähiminevikus on perevägivalda vaadatud kui peresisest probleemi ning on arvatud, et sekkumine pole vajalik. Nüüdseks on suhtumine ja hoiakud paarisuhtevägivalda muutunud, seda peetakse tõsiseks sotsiaalseks probleemiks (Soo 2010). Ollakse jõudnud arusaamale, et lisaks karistusele on vaja kasutada ka muid mõjutusvahendeid vägivalda vähendamiseks. Kriminaalhooldus on üks mõjutusvahed, et muuta vägivaldset käitumist ning on alternatiiviks vangistusele. Eestis siia puudub ülevaade kriminaalhooldusametnike erialasest ettevalmistusest perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus on tähtis, et nad saaksid oma tööd teha efektiivselt ja ei tekiks läbipõlemist. Kui ei tunta ennast pädevana siis ei suudeta ka hooldusaluseid aidata. Perevägivallatsejad on väga osavad manipuleerijad ja kriminaalhooldusametnikul on see oluline ära tabada, vastasel juhul vägi- vald jätkub ja kannatavad vägivallatseja pereliikmed. Vägi- vald ei pruugi aru saadagi oma probleemist, kriminaalhooldusametnik peaks olema suuteline tundma ära perevägivallatsejale viitavaid märke ja oskama edasi tegutseda. Käesoleva töö eesmärk saada ülevaade, milline on kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamaks perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega.

Eesmärgist tulenevalt on püstitatud uurimisküsimused, millele püütakse töös vastuseid leida:

1. Kuidas hindavad kriminaalhooldusametnikud enda pädevust töötamaks perevägivald eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega?
2. Kas kriminaalhooldustöötajad on saanud piisava ettevalmistuse töötamaks perevägivald eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega?
3. Kas kriminaalhooldustöötajad vajavad seoses oma töö spetsiifikaga täiendavaid koolitusi?

Kuna töös kasutati pilootuuringut, siis seega on töö lisaeesmärgiks ka testida küsimustikku.

2. Metoodika

2.1 *Uurimismeetod*

Uurimuse läbiviimiseks kombineeriti kvantitatiivset- ja kvalitatiivset uurimismeetodit. Sotsiaalteaduslike arengute juures on oluline koht uue meetodi kujunemisel, mis eeldab kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete suundade omavahelist kombineerimist (Talves 2005). Kvantitatiivset uurimismeetodit iseloomustab suur valim, milleks ideaalis olid selle töö puhul kriminaalhooldustöötajad üle Eesti. Töö käigus korraldati pilootuuring. Küsitluse läbiviimiseks tuli taotleda justiitsministeeriumilt luba. Uuringus osalemine oli anonüümne ja vabatahtlik, vastuseid laekus kokku 17. Kuna küsitluseks loa taotlemine justiitsministeeriumilt võttis oodatust kauem aega, ei saanud läbi viia kordusuuringut, et saada rohkem vastuseid. Pilootuuringu käigus ei saadud piisavalt palju vastuseid, et teha kvantitatiivseid järeldusi. Andmete analüüsimisel on kasutatud kvalitatiivset analüüsi, kirjeldavate küsimuste juures on kasutatud sisuanalüüsi. Antud bakalaureusetöö pilootuuringu käigus välja töötatud küsimustikku on võimalik edaspidi kasutada, et antud teemat edasi uurida.

2.3 Andmekogumismeetod

Töö empiirilises osa viidi läbi ankeetküsitlus kriminaalhooldusametnike hulgas. Küsimustik viidi läbi elektroonilise küsimustiku vormis. Pilootuuringu käigus saadeti küsimustik kõigile kriminaalhooldusametnikele üle Eesti, kokku saadi 17 vastust.

Elektrooniline ankeetküsitlus osutus valituks kuna see võimaldab madalate kuludega hõlmata suurt hulka vastajaid. Küsitlusmeetod säästab uurija aega ja vaeva, plussiks on ka, et ankeedi täitja saab valida endale selleks sobiva aja, seeläbi on vastused läbimõeldumad kui näiteks telefoniküsitlusel. Ohuks selle meetodi kasutamisel on vastajate väike arv, see tähendab vastamisest loobujaid on palju. Küsimuste arv ei tohi olla liiga suur ja küsimustik peab olema koostatud professionaalselt, et vastajad saaksid aru üheselt selle sisust. Küsitlusel on ka omad puudused- saadud vastuseid peetakse pinnapealseks ja vastatava teoreetilist panust tagasihoidlikuks (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2005).

Ankeet jaguneb kolmeks osaks: esimeses osas uuritakse kriminaalhooldusametnike kokkupuudet perevägivalda eest süüdimõistetud isikutega, teises osas küsitakse kriminaalhooldusametnikelt valmisolekut töötamiseks isikutega, kes on suunatud kriminaalhooldusele perevägivalda eest ja nende pädevuse kohta, kolmandas osas küsitakse objektiivseid tunnuseid nagu sugu, vanus, haridus ja tööstaaž. Ankeet koosneb 17. küsimusest, mille hulgas leidub nii kinniseid kui ka lahtiseid küsimusi. Valikvastustega küsimusi oli 11, avatud küsimusi 5 ja 1 astmestikel ehk skaaladel põhinev küsimus. Lahtiseid küsimusi kasutati koolitusteemade juures, kuna vastuste etteandmine ei oleks taganud võimalike uute variantide selgumist. Valikvastuste plussiks võib pidada, et aidatakse vastajale asju meenutada, mis muudab vastamise lihtsamaks, vastuseid on kergem arvutiga töödelda ja analüüsida, vastajad vastavad küsimusele nii, et nende vastused on võrreldavad (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2005).

Küsitluse läbiviimiseks taotles töö autor luba justiitsministeeriumilt. Kutse uuringus osalemiseks saatis justiitsministeeriumi töötaja kõikidele kriminaalhooldusametnikele üle Eesti elektroonilise kirjaga, mis sisaldas lühidalt uuringu eesmärke, vastamise juhendit ning linki küsimustikule. Ankeetküsitluse läbiviimiseks kasutati veebiplatvormi ankeet.ee. Küsitlus viidi läbi ajaperioodil 2. detsember 2013 kuni 11. detsember 2013. Küsimustik on täpsemalt välja toodud töö Lisas 1.

2.4 Valim

Ideaalis pidi valim moodustuma kõigist kriminaalhooldusametnikest üle Eesti. Valimi moodustasid 17 kriminaalhooldusametnikku. Eestis on liga kakssada kriminaalhooldusametniku. Vastamismääraks oli 11,529. Uuringus osaleti anonüümselt ja vabatahtlikult.

Respondentide vanus oli vahemikus 25 kuni 63 aastat, keskmine vanus vastanutel oli 42. Tööstaaži oli vastajatel alates 3 kuust kuni 40 aastani. Respondentide sead oli 16 naist ja 1 mees.

3. Uurimistulemused ja arutelu

Uuringu käigus tuleb välja, et kõige sagedamini puututakse kokku perevägivallatsejatega kord kuus (8), seejärel igapäevaselt (5), kord aastas (2) ning mitte kunagi (2). Kui aga enamus vastanutest puutuvad kokku perevägivallatsejatega, siis perevägivalla eest süüdimõistetud hooldusaluseid ei ole enamustel vastanuist. Pooled perevägivalla eest süüdimõistetud hooldusalustest on vaid ühel vastand kriminaalhooldusametnikul, enamusel vastanuist (12) on üksikud hooldusalused perevägivalla eest süüdimõistetud ja neljal vastanuist ei ole ühtegi sellist hooldusalust.

Piisavalt pädevana (8) ja üsna pädevana (1) tunnevad ennast enamus vastanud kriminaalhooldusametnikest, küll aga tunnevad 5 vastanuist, et nende pädevusest ei piisa. Uurimuses tuli välja, et kes tunnevad, et nende pädevusest ei piisa puutuvad perevägivallatsejatega kokku kord kuus (3) ja harvem- kord aastas (1) või mitte kunagi (1). Üks vastanuist, kes tundis siiski, et tema pädevusest ei piisa puutub kokku perevägivallatsejatega igapäevaselt (vt Joonis 2). Huvitav on ka asjaolu, et vastajad, kes leidsid, et nende pädevusest ei piisa on kõik erialase sotsiaaltöö haridusega (vt Tabel 2).

Tabel 1. Pädevuse hinnang ja haridustase

Pädevuse hinnang	Magistrikraad	Bakalaureusekraad	Rakenduskõrgharidus
Üsna pädev			1
Piisavalt pädev	2	1	6
Pädevusest ei piisa	1		4

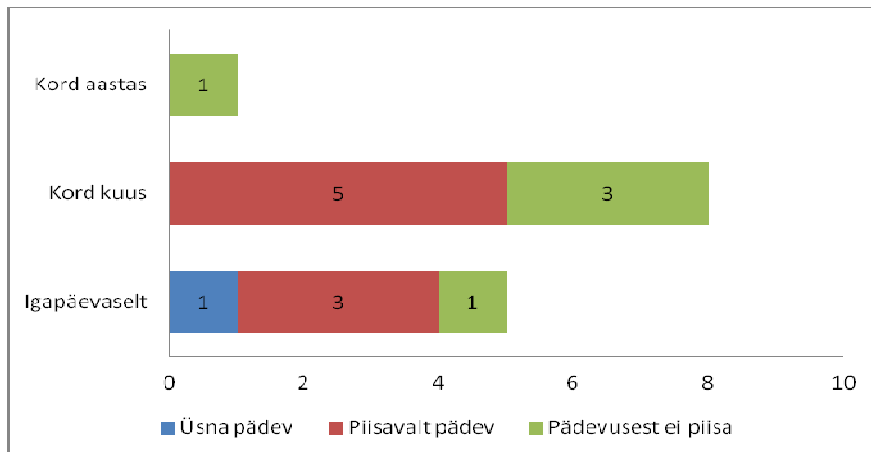
Tabelist 1 võib järeldada, et haridustase ei määra pädevuse hinnangut töötamaks perevägivallatsejatega. Sellest tuleb välja, et olulisel kohal on erialane ettevalmistus ja täiendavad koolitused.

Tabel 2. Pädevuse hinnangud ja eriala

Pädevuse hinnang	Sotsiaaltöö eriala	Psühholoogia eriala	Sisekaitseakadeemia-korreksiooni eriala	Erialane haridus puudub
Üsna pädev			1	
Piisavalt pädev	6	1		1
Pädevusest ei piisa	6			

Tabelist 2 tuleb välja huvitav asjaolu, et erialase sotsiaaltöö haridusega ametnikest tunnevad kuus vastanutest, et nende pädevusest ei piisa töötamaks perevägivallatsejatega. See võib tuleneda sellest, et erialase hariduse omandamisel perevägivalla teemat ei käsitleta piisavalt. Samas võib see olla kooliti erinev ja kuna ei ole teada, mis kooli vastajad on lõpetanud, siis seda ei ole võimalik vaadata. Kuid oluline roll on ka enesetäiendamisel perevägivalla teemadel koolituste näol.

Joonis 2. Kokkupuute sagedus perevägivallatsetajatega ja pädevuse hinnang

Jooniselt 2 võib järeldada, et ka kokkupuute sagedus ei määra kriminaalhooldusametniku pädevust. Põhjuseks võib olla perekonnavägivalla probleemi keerukus, millega mida rohkem tegeletakse seda keerulisemaks see muutub. Lisaks kui puuduvad vajalikud teadmised ja spetsiifilised oskused töötamiseks perevägivallatsetajatega, siis sagedase kokkupuute kaudu ei omandata ka töö käigus täiendavaid teadmisi töötamiseks perevägivallatsetajatega. Millest saab järeldada, et erialane ettevalmistus ja täiendavad koolitused selles vallas on väga olulised.

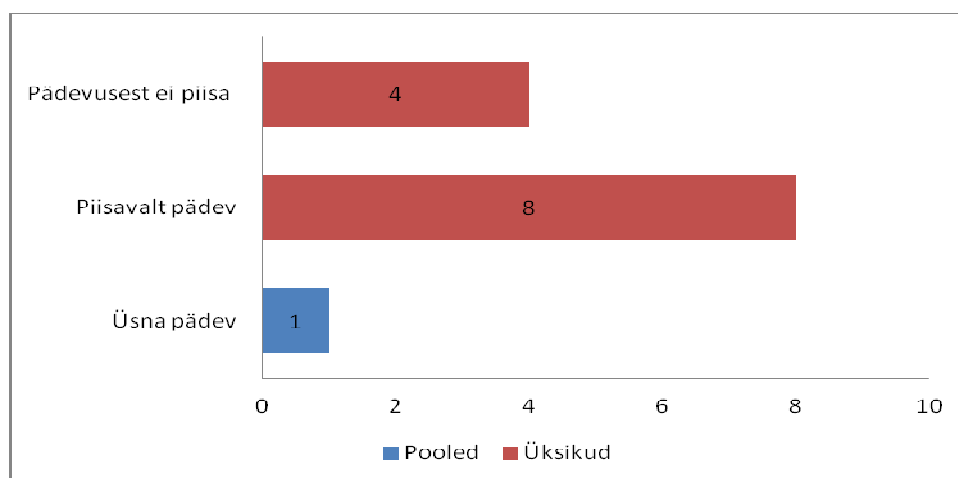
Joonis 3. Tööstaaž ja pädevus töötamiseks perevägivallatsetajatega

Joonisel 3 võib järeldada, et ka tööstaaž ei määra pädevust. Ei tule välja asjaolu, et pikema erialase tööstaažiga kriminaalhooldusametnikud tunneksid ennast pädevamalt, mida oleks võinud eeldada.. Ka väga pika tööstaažiga ametnik võib tunda, et pädevusest ei piisa. Siinkohal

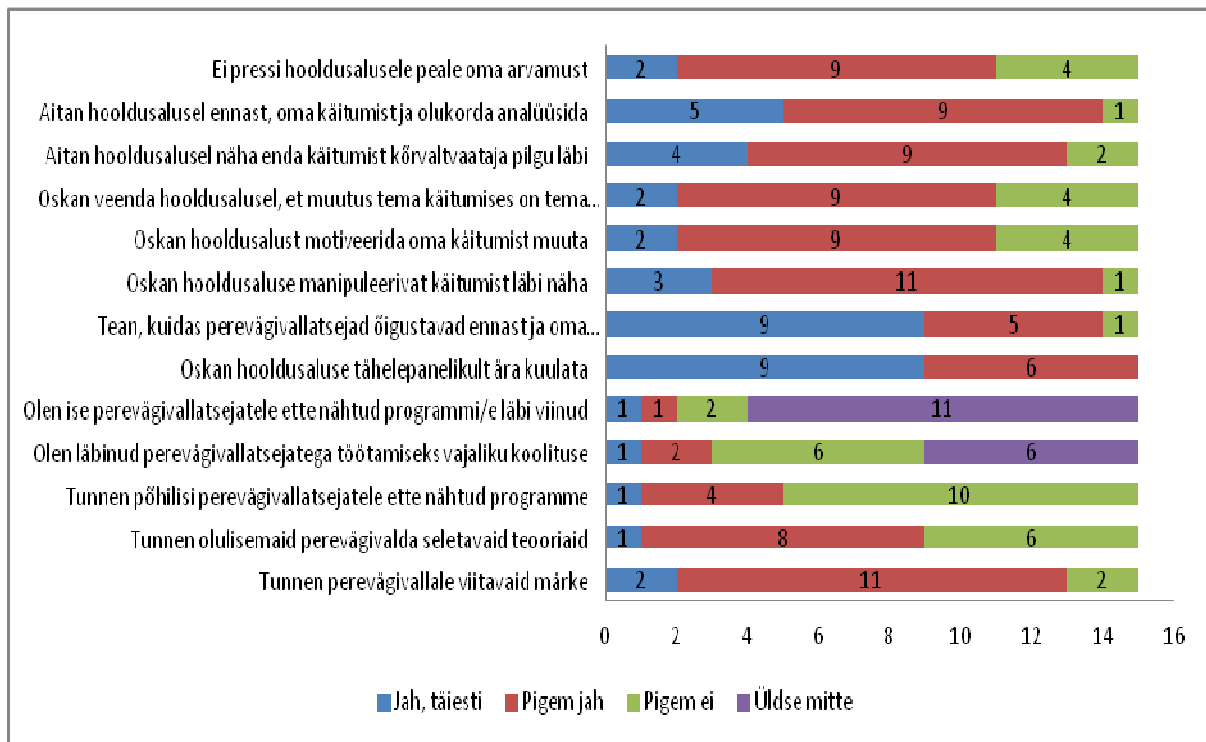
võib olla oluline ka perekonnavägivallatsejatega tegelemise uudsus. Kuna selline töö, kus tegeletakse perekonnavägivallatsejatega kriminaalhoolduses ja püütakse nende käitumist, käitumismustreid ning mõttemaailma muuta, on Eestis uus nähtus ja sellega on tegeletud väga lühikest aega. Seega ei pruugi saada kriminaalhooldusametnikel pädevust töötamaks perevägivallatsejatega seostada tööstaažiga.

Joonis 4. Perevägivalla eest süüdimõistetud klientide olemasolu võrreldes kriminaalhooldusametnike pädevuse hinnanguga

Võiks eeldada, et kui on rohkem perevägivalla eest süüdimõistetud kliente, siis on ka pädevus suurem kuna on praktiseeritud rohkem. Kuna antud küsitluses tuli välja, et üsna pädevalt tunneb ennast üks vastanu, kelle hooldusalustest pooled moodustavad perevägivalla eest süüdimõistetud, siis kahjuks selle ühe indiviidi põhjal ei saa seda väita.

Joonis 5. Oskused

Joonisel 5 on toodud erinevad oskused, mille kohta vastajatelt küsiti. Tabelis toodud oskused saab jagada kaheks: üldised oskused hooldusalusega ja oskused, mis puudutavad perevägivalda. Üldiseid nõustamisoskuseid enamus pigem tunnevad, mis puudutab perevägivaldajaid puudutavad oskused, siis neid nii hästi ei tunta. Kriminaalhooldusametnikud küll tunnevad hästi ära vägivaldale viitavad märgid ning teavad kuidas perevägivaldajad ennast ja oma käitumist õigustavad. Puudlik on kogemus perevägivaldajatele ettenähtud programmi/e läbiviimisel ning suur osa ei ole siiski läbinud perevägivaldajatega töötamiseks vajaliku koolituse. Suurem osa pigem ei tunne ka olulisemaid perevägivalda seletavaid teooriaid. Kuna üldised oskused on ametnikel paremad kui perevägivalda puudutavad oskused siis võib järeldada, et erialase hariduse omandamisel saadav ettevalmistus ei ole piisav töötamiseks perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Sellest võib järeldada, et vajalikud oleksid perevägivalda alased täiendavad koolitused.

Suurem osa (10) küsitluses osalenutest leiavad, et neil ei ole probleeme perevägivalda eest süüdimõistetutega, mis oleks jäänud lahenduseta/vastuseta. Neel kellel on probleeme (5)

mainisid korduvalt, et nad ei oska sekkuda ja kooselu vägivalla osapoolte vahel jätkub. Probleemina nähakse, et pole vägivallatsejat kuhugi spetsialisti poole võimalik edasi suunata ning et puudub ka piirkonnas abistav käsi, mis tegeleks ohvritega ning kannatanu sageli ei teavita kõikidest vägivalla juhtumitest. Eestis on hetkel 11 naistetugikeskust (Eesti Naiste Varjupaikade Liidu kodulehekülg), mis kõik paiknevad suuremates keskustes. Paljudes maakondades ja maakonnakeskustes sellised varjupaigad puuduvad. Meestevarjupaiku siiani ei ole. Seetõttu võib olla väiksemates asulates kriminaalhooldusametniku töö perevägivallaga seoses raskendatud.

Rohkem kui pooled vastajad (10) arvavad, et vajaksid täiendavad koolitusi tööks perevägivalla eest süüdimõistetutega. Kõige rohkem sooviti koolitusi teemadel: kuidas märgata perevägivalda, kuidas motiveerida hoolealust end muutma, erinevad teooriad ja lähenemised perevägivalla kohta, kuidas panna hoolealust nägema end teiste pilgu läbi, perevägivallatsejatele mõeldud programmid ja nende läbiviimine.

Tabel 3. Teadmiste omandamine erialase ettevalmistuse käigus

Eriala	Omandasid teadmisi	Ei omandanud teadmisi
Sotsiaaltöö	3	9
Psühholoogia	1	
Sisekaitseakadeemia -korrektsiooni eriala		1

Enamus vastanuist (10) leidsid, et nad ei omandanud erialase ettevalmistuse käigus teadmisi perevägivallatsejatega töötamiseks. 4 vastanuist aga leidsid, et nad on omandanud teadmisi selles vallas. Hariduse käigus omandati teadmisi perevägivalla tundemärkide kohta, põhjuseid miks perevägivald peres toimub ning miks on naistel raske ära tulla vägivaldse mehe juurest. Toodi välja teadmine, et ei ole kogemata löömist, rohkem kui füüsiline vägivald teeb haiget vaime vägivald ning et perevägivalla kohta levivad müüdid on universaalsed (eatud, sootud ja visad püsima). Kuna ühel vastajal on perekonna-psühhoterapeudi haridus on ta omandanud sellealaseid teadmisi. Enamusel vastanuist on ametialane haridus, kuid siiski ametnikke, kes leidsid, et nad omandasid erialase hariduse käigus teadmisi perevägivallatsejatega töötamiseks oli vähe.

Vastanuist enamik (14) on ennast ametis olles täiendanud. Omal käel on ennast täiendanud neli ametnikku, täiendanud tööandja poolt on kaheksa ametnikku ja üks on täiendanud ennast nii omal käel kui tööandja poolt. Lisaks oli üks vastaja täiendanud ennast vabatahtlikuks olles naistevarjupaigas, kus ta sai erinevaid koolitusi ning üks on ka läbinud Ohvriabi poolt pakutava koolituse võrgustikutööks perevägivallaga.

Esimese uurimusküsimusena taheti välja selgitada kuidas hindavad kriminaalhooldusametnikud enda pädevust töötamaks perevägivalla eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega.

Tulemuste analüüsi põhjal tuleb välja, et natuke üle poolte küsitluses osalenud hindavad ennast pädevaks, kuid viis kriminaalhooldusametnikku leiavad, et nad ei ole piisavalt pädevad. Pikema erialase tööstaažiga ja rohkema perevägivallatsejate kokkupuutega kriminaalhooldusametnikud ei tunne ennast pädevamalt, leidis ka pikaajalise tööstaažiga ametnikke, kes ei pidanud ennast piisavalt pädevaks, et töötada perevägivallatsejatega, kes on saadetud kriminaalhooldusele. Põhjuseks võib olla probleemi keerukuses töötamaks perevägivallatsejatega, millega mida rohkem tegeletakse, seda keerukamaks see muutub. Lisaks kui puuduvad vajalikud teadmised ja spetsiifilised oskused töötamaks perevägivallatsejatega, siis sagedase kokkupuute kaudu ei omandata ka töö käigus täiendavaid teadmisi töötamaks perevägivallatsejatega. Millest saab järeldada, et erialane ettevalmistus ja täiendavad koolitused selles vallas on väga olulised.

Teiseks uurimusküsimuseks oli kas kriminaalhooldustöötajad on saanud piisava ettevalmistuse töötamaks perevägivalla eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega.

Enamusel vastanuist on ametialane haridus, kuid siiski ametnikke, kes leidsid, et nad omandasid erialase hariduse käigus teadmisi perevägivallatsejatega töötamiseks oli vähe. Sellest saab järeldada, et erialases hariduses on teatud puudusi, ei käsitleta piisavalt perevägivalla temaatikat. Samas võib see olla kooliti erinev ja kuna ei ole teada, mis kooli vastajad on lõpetanud, siis seda ei ole võimalik vaadata.

Kolmanda ja ühtlasi ka viimase uurimusküsimusega taheti teada kas kriminaalhooldustöötajad vajavad seoses oma töö spetsiifikaga täiendavaid koolitusi.

Vastanud on valdavalt juba varem läbitud erinevaid täiendavaid koolitusi nii omal käel kui tööandja poolt. Seitsmeteistkümnest kümme ametnikku siiski leiavad, et neil oleks vaja rohkem täiendavaid koolitusi perevägivaldaga seoses. Enamus (11) hindasid oma oskust perevägivaldajatele programmi läbiviimise osas puudulikuks ning pigem ei tunta ka perevägivalda seletavaid teooriaid ja lähenemisi. Need samad teemad tulid ka välja kui paluti vastajatel kirjutada, mis teemadel nad koolitusi sooviks. Uurimuse tulemustest võib järeldada, et kriminaalhooldusametnikud sooviks ja vajaksid koolitusi teemadel perevägivaldajatele mõeldud programmi läbiviimine ja perevägivalda seletavad teooriad ja lähenemised.

Küsimusi on üldiselt tõlgendatud üheselt, kuid üks vastaja märkis küsimuse juures, kus tuli kirjutada, mis erialane haridus neil on, erialaseks hariduseks elektronarvutite eriala, mida ei loeta kriminaalhooldusametnikule erialaseks hariduseks. Samuti võidakse tõlgendada valesti tööstaaži küsimust. Selle küsimuse juures oleks pidanud täpsustama, et tuleb märkida kui kaua on oldud kriminaalhooldusametnik, mitte üldist tööstaaži. Üks vastanuist kirjutas tööstaažiks 40 aastat, kuid Eestis pole kriminaalhooldussüsteem veel nii kaua veel eksisteerinudki ja seega võib eeldada, et küsimust on teisiti tõlgendatud. Ankeetküsitluse koostamise raskeimaks osaks on, et vastajad tõlgendaksid küsimusi täpselt ühte moodi.

Kokkuvõte

Antud töö eesmärgiks oli saada ülevaade, milline on kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamaks perevägivalla eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Töös uuriti lähemalt, kas kriminaalhooldustöötajad on saanud piisava ettevalmistuse töötamaks perevägivalla eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Uuriti ka kas kriminaalhooldustöötajad vajavad seoses oma töö spetsiifikaga täiendavaid koolitusi ning kuidas hindavad kriminaalhooldusametnikud enda pädevust töötamaks perevägivalla eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega.

Läbi viidud pilootuuringu tulemuste analüüsi põhjal tuleb välja, et natuke üle poolte küsitluses osalenud hindavad ennast pädevaks, kuid viis kriminaalhooldusametnikku leiavad, et nad ei ole piisavalt pädevad. Pikema erialase tööstaažiga ja rohkema perevägivallatsejate kokkupuutega kriminaalhooldusametnikud ei tunne ennast pädevamalt, leidis ka pikaajalise tööstaažiga ametnikke, kes ei pidanud ennast piisavalt pädevaks, et töötada perevägivallatsejatega, kes on saadetud kriminaalhooldusele. Põhjuseks võib olla probleemi keerukuses töötamaks perevägivallatsejatega, millega mida rohkem tegeletakse, seda keerukamaks see muutub. Lisaks kui puuduvad vajalikud teadmised ja spetsiifilised oskused töötamaks perevägivallatsejatega, siis sagedase kokkupuute kaudu ei omandata ka töö käigus täiendavaid teadmisi töötamaks perevägivallatsejatega. Millest saab järeldada, et erialane ettevalmistus ja täiendavad koolitused selles vallas on väga olulised.

Enamusel vastanuist on ametialane haridus, kuid siiski ametnikke, kes leidsid, et nad omandasid erialase hariduse käigus teadmisi perevägivallatsejatega töötamiseks oli vähe. Sellest saab järeldada, et erialases hariduses on teatud puudusi. Soovitav oleks täiendada õppekavasid ja töötada välja täiendkoolitusprogrammid. Vastanud on valdavalt juba varem läbitud erinevaid täiendavaid koolitusi nii omal käel kui tööandja poolt. Seitsmeteistkümnest kümme ametnikku siiski leiavad, et neil oleks vaja rohkem täiendavaid koolitusi perevägivallaga seoses. Enamus (11) hindasid oma oskust perevägivallatsejatele programmi läbiviimise osas puudulikuks ning pigem ei tunta ka perevägivalda seletavaid teooriaid ja lähenemisi. Need samad teemad tulid ka välja kui paluti vastajatel kirjutada, mis teemadel nad koolitusi sooviks. Uurimuse tulemustest võib järeldada, et kriminaalhooldusametnikud sooviksid ja vajaksid koolitusi teemadel perevägivallatsejatele mõeldud programmi

läbiviimine ja perevägivalda seletavad teooriad ja lähenemised.

Töö üheks eesmärgiks oli küsimustiku testimine. Küsimustik töötab ja selle kaudu on võimalik antud teemat edasi uurida. Küsimustik võimaldab saada vajalikku informatsiooni uurimaks kriminaalhooldusametnike erialast ettevalmistust töötamaks perevägivalda eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega. Küsimustikku annab küll veel täiendada 14. ja 17. küsimuse juures, kus tuleks täpsustada küsimusi, et need oleks üheselt mõistetavad.

Antud bakalaureusetöö on vajalik kuna varem ei ole uuritud kriminaalhooldusametnike erialast ettevalmistust. Töö tulemuste põhjal on soovitatav täiendada õppekavasid ja töötada välja täienduskoolitusprogrammid töötamaks perevägivalda eest süüdimõistetud klientidega. Käesolev töö annab informatsiooni mis teemadel kriminaalhooldusametnikud enim koolitusi vajavad ja soovivad.

Kasutatud kirjandus

- Allaste A.- A., Vööbus. V. (2008). Vägivald lähisuhtes: selle põhjused ja võimalikud lahendused.
- Bancroft L., Silverman G. J. (2007). Vägivallatseja lapsevanemana. Millist mõju avaldab lähisuhtevägivald perekonna toimimisele? MTÜ Naiste Varjupaik.
- Bandura A. (1977). Social Learning Theory. Englewood Cliffs (N.J.) : Prentice. Stanford University.
- Berkowitz L. (1962). Agression: A Social Psychological analysis. New York [etc.]: McGraw-Hill. <http://www.questia.com/library/book/aggression-a-social-psychological-analysis-by-leonard-berkowitz.jsp> (27.05.2012)
- Butchart A., Harvey A. P. (2006) Preventing Child Maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. World Health Organization and International society for prevention of child abuse and neglect. http://whqlibdoc.who.int/publications/2006/9241594365_eng.pdf?ua=1 (19.01.2014)
- Butchart A., Garcia-Moreno C., Mikton C. (2010). World Health Organisation. Preventing intimate partner and sexual violence against women: taking action and generating evidence. http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/9789241564007_eng.pdf (18.05.2012)
- Cunningham A., Jaffe P. G., Baker L., Dick T., Malla S., Mazaheri N., Poisson S. (1998). Theory-derived explanations of male violence against female partners: literature update and related implications for treatment and evaluation. Ontario: London Family Court Clinic. <http://www.lfcc.on.ca/maleviolence.pdf> (27.05.2012)
- Dahlberg L. L., Krug G. E. (2002). World Health Organisation. World Report on Violence and Health. Geneva: Violence- a global public health problem. http://whqlibdoc.who.int/publications/2002/9241545615_eng.pdf (12.05.2012)
- Dollard J., Miller E. N. (1953). Social learning and imitation. New Haven: Yale University Press.
- Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi kodulehekül. <http://www.ekei.ee/55510> (23.05.2012)
- Eesti Naiste Varjupaikade Liidu kodulehekül. <http://www.naisteliin.ee/> (19.01. 2014)
- Elken J. (2011). Lähisuhtes vägivalda kasutanud isikute tõlgendused suhte arengust,

vägivalla põhjustest ja sekkumisest. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool

- Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon.(2011).<http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/texts/Convention%20210%20Estonian.pdf> (22.05.2012)
- Healey K., Smith C. (1998). Batterer intervention: program approaches and criminal justice strategies. U.S Department of Justice, Office of Justice Programs. National Institute of Justice. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/168638.pdf> (20.04.2012)
- Heise L., Garcia-Moreno C. (2002). World Health Organisation. World Report on Violence and Health. Geneva: Violence by intimate partners. http://whqlibdoc.who.int/publications/2002/9241545615_eng.pdf (19.01.2014)
- Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. (2005).Uuri ja kirjuta. Medicina
- Justiitsministeerium. (2010). Vägivalla vähendamise arengukava aastateks 2010-2014. Tallinn: Justiitsministeerium.
- Karistusseadustik. EV seadus Elektroonilises Riigi Teatajas (eRT). <https://www.riigiteataja.ee/akt/184411#jaotis2> (18.05.2012)
- Kriminaalhooldus seadus (KrHs). EV seadus Elektroonilises Riigi Teatajas (eRT). <https://www.riigiteataja.ee/akt/12744437> (15.12.2013)
- Kase H.(2004). Lähisuhte vägivald. Tallinn: Eesti avatud Ühiskonna Instituut.
- Kask K. (2006). Juhtumikorralduse käsiraamat: Juhtumi käsitlemise alused kriminaalhoolduses. Eesti Vabariigi sotsiaalministeerium, Tartu Ülikooli Pärnu Kollidž http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/Sotsiaalhoolekann e/Juhtumikorralduse_k%C3%A4siraamat.pdf (09.01.2014)
- Kriminaalhoolduse standardid. Tallinn 2011. <http://www.vangla.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=53802/Kriminaalhoolduse+standardid+2011.pdf> (20. 12.2014)
- Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018 seletuskiri. Justiitsministeerium. <http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=50604/Seletuskiri+%28kriminaalpoliitika+arengusuunad+aastani+2018%29.pdf> (20.01.14)
- Kriminaalhooldus.Vanglateenistuse kodulehekülg. <http://www.vangla.ee/41432> (6.12.2013)
- Linno M., Soo K., Strömpl J. (2011). Perevägivalla levikut soodustavad riskid ja perevägivalla ulatus praktikute hinnangutes. Uurimisaruanne. Justiitsministeerium

- Mansley E. A. (2009). Intimate partner violence. El Paso: LFB Scholarly Publishing LLC.
- Mizrahi T., Davis E. L. (2008). Encyclopedia of social work. Oxford University press
- Paats M. (2010). Vägivald paarisuhtes- müüdid ja tegelikkus. Eesti Statistika Kvartalkiri.
- Salla J., Surva L. (2012). Perevägivallatsete retsidiivsus. Kriminaalpolitika analüüs nr 8. Justiitsministeerium
<http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=57654/Perev%E4givallatsete+retsidiivsus.pdf> (18.01.2014)
- Sepp. H.(2009). Justiitsministeeriumi kodulehekülg <http://www.just.ee/44475> (10.12.2013)
- Soo K. (2010). Paarisuhtevägivald Eestis- levik ja tagajärjed. Tartu: Tartu Ülikool.
- Soo K., Laas A. (2009). Naistevastane vägivald paarisuhtes ja töökohal. Tartu
- Sotsiaalministeeriumi kodulehekülg.
<http://www.sm.ee/tegevus/sotsiaalhoolekanne/kohalike-omavalitsuste-sotsiaalteenuste-soovituslikud-juhised/turvakoduteenus-vagivalla-ohvritele.html> (23.05.2012)
- Sotsiaalse rehabilitatsiooni programmid õigusrikkujatele. Vanglateenistuse kodulehekülg. <http://www.vangla.ee/51223> (20.01.14)
- Surva L., Salla J. (2011). Perevägivalla juhtumite menetluspraktika: 2010. Kriminaalpoliitika analüüs. Justiitsministeerium.
- Talves K. (2005). Kombineeritud meetodid sotsiaalteadustes. Seminaritöö. Tartu
- Veia V. (2009). Rehabilitatsiooniprogramm paarisuhtes vägivalla kasutamises süüdimõistetud meestele. MTÜ Vägivallast Vabaks. Tallinn
- Vägivalla vähendamise arengukava aastateks 2010- 2014. (2010) Tallinn: Justiitsministeerium.
[http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/valitsus/arengukavad/justiitsministeerium/Vgiva lla_vhendamise_arengukava_aastateks_2010_2014.pdf](http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/valitsus/arengukavad/justiitsministeerium/Vgiva%20lla_vhendamise_arengukava_aastateks_2010_2014.pdf) (20.01.14)
- WHO. (2002). <http://www.who.int/topics/violence/en/> (18.04.2012)
- Witkin H. A., Mednick S. A., Schulsinger E., Bakkestrom E., Christiansen K. O., Goodenough D. R., Hirschhorn K., Lundsteen C., Owen D. R., Philips J., Rubin D. B., Stocking M. (1976). Criminality in XYY and XXY men: The elevated crime rate of XYY males is not related to aggression. Science, 193, 547-555.
<http://www.sciencemag.org/content/193/4253/547.short> (27.05.2012)

Lisa 1

Kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamaks perevägivaldlastest kriminaalhooldusele suunatud isikutega

Lp vastaja!

Olen Tartu Ülikooli sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika eriala bakalaureuse üliõpilane ja kirjutan lõputööd teemal kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamaks perevägivaldlastest kriminaalhooldusele suunatud isikutega.

Perevägivaldlaste teema on kriminaalhoolduses väga oluline. Sellega seoses soovin oma bakalaureusetöös välja selgitada, milline on erialane ettevalmistus tööks perevägivaldlastest kriminaalhooldusele suunatud isikutega.

Palun vastata Teil järgnevale küsimustele, küsimustele vastamine ei võta Teilt rohkem kui 15-20 minutit. Iga küsimuse juures palun märkige sobiv vastusevariant või kirjutage omasõnaline vastus selleks ettenähtud kasti. Vastamine on anonüümne.

Ette tänades,

Mari-Liis Tori

E-post: mariliis.tori@gmail.com

Telefon: 56135783

1. Kui sageli puutute kokku igapäevatoos perevägivaldlastest isikutega?

- a. Igapäevaselt
- b. Kord kuus

- c. Kord aastas
- d. Mitte kunagi

2. Kui paljud Teie hooldusalustest on perevägivalda eest süüdimõistetud?

- a. Enamik
- b. Pooled
- c. Üksikud
- d. Mitte ükski

Kui Te ei puutu kokku perevägivalda eest süüdimõistetutega, siis palun vastake edasi küsimusele nr 13.

3. Kui pädevalt tunnete end töös perevägivaldatsejatega? Valige palun sobiv väide

- a. Tunnen end üsna pädevana
- b. Tunnen ennast piisavalt pädevana
- c. Tunnen, et minu pädevusest ei piisa

4. Kuivõrd alljärgnevad väited käivad Teie kohta. Palun valige igas reas üks vastusevariant.

Väide	Jah, täiesti	Pigem jah	Pigem ei	Üldse mitte
a. Tunnen perevägivaldale viitavaid märke				
b. Tunnen olulisemaid perevägivalda seletavaid teooriaid				

c. Tunnen põhilisi perevägivallatsejatele ette nähtud programme				
d. Olen läbinud perevägivallatsejatega töötamiseks vajaliku koolituse				
e. Olen ise perevägivallatsejatele ette nähtud programmi/e läbi viinud				
f. Oskan hooldusaluse tähelepanelikult ära kuulata				
g. Tean, kuidas perevägivallatsejad õigustavad ennast ja oma käitumist				
h. Oskan hooldusaluse manipuleerivat käitumist läbi näha				
i. Oskan hooldusalust motiveerida oma käitumist muuta				
j. Oskan veenda hooldusalusel, et muutus tema käitumises on tema enda huvides				

k. Aitan hooldusalusel näha enda käitumist kõrvaltvaataja pilgu läbi				
l. Aitan hooldusalusel ennast, oma käitumist ja olukorda analüüsida				
m. Ei pressi hooldusalusele peale oma arvamust				

5. Kas Teie töös on selliseid probleeme perevägivalda eest süüdimõistetutega, mis on Teie jaoks vastuseta/lahenduseta?

Jah Ei

6. Kui vastasite küsimusele nr 5 jaatavalt, siis mis need probleemid on? Palun täpsustage.

7. Kas vajaksite täiendavaid koolitusi tööks perevägivalda eest süüdmõistetutega?

Jah Ei

8. Kui vastasite küsimusele nr 7 jaatavalt, siis mis teemal/teemadel? Palun täpsustage

9. Kui Teil on erialane väljaõppe, siis kas selle käigus omandasite teadmisi perevägivaldajatega töötamiseks?

Jah Ei

10. Kui vastasite küsimusele nr 9 jaatavalt, siis milliseid? Palun kirjeldage

11. Kas ametis olles olete ennast täiendanud?

Jah Ei

12. Kui vastasite küsimusele nr 11 jaatavalt, kas

- a. Täiendanud omal käel?
- b. Täiendanud tööandja poolt?
- c. Või muu, palun täpsustage.....

13. Milline on Teie haridustase?

- a. Üldkeskharidus
- b. Keskeri
- c. Rakenduskõrgharidus

- d. Bakalaureusekraad
- e. Magistrikraad

14. Mis eriala olete omandanud?

- a. Sotsiaaltöö
- b. Psühholoogia
- c. Pedagoogika
- d. Õigus
- e. Erialane. Täpsusta palun.....
- f. Erialane haridus puudub

15. Vanus

Olen aastane

16. Sugu

Mees Naine

17. Tööstaaž

.....aastat

Täna vastamast, Teie koostööst on suur abi!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Mari-Liis Tori (sünnikuupäev: 01.03.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Kriminaalhooldusametnike erialane ettevalmistus töötamaks perevägivald eest kriminaalhooldusele suunatud isikutega, mille juhendaja on Judit Strömpl,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil,

sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse

tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas

digitaalarhiivi DSpace'is kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega

isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, 22.01.2014